

KALBOS IR KULTŪROS SĄSAJOS

Vida Čepulkauskienė, Aldona Vosyliūtė

Kauno kolegija

Anotacija. Kalbos žmones jungia ir išskiria. Vis plačiau atsiveriantys vartai į besivienijančią Europą, į bendravimą ir bendradarbiavimą su pasauliu vertė mąstyti apie kaitos procesus užsienio kalbų mokyme. Kito žmonių požiūris į kalbų mokymąsi. Suvokti kalbų mokėjimo privalumai įvairiapusėje Europos Sąjungoje ir už jos ribų, ypač didėjanti galimybė bendrauti, mokytis, dirbti.

Aukštosios mokyklos dėstytojai labai svarbu, kaip padėti studentui, būsimam specialistui, integruotis Europinėje erdvėje.

Straipsnyje pateikiama informacija apie aukštųjų mokyklų studentų požiūrį į kalbos, kaip bendravimo priemonės sampratą ir jos svarbą, įvairiais aspektais įvertinami ir aptariami gimtosios bei užsienio kalbos ir kultūros ypatumai.

Raktažodžiai: Kalbinė kompetencija, kultūrinė kompetencija, komunikacinė kompetencija, tarpkultūrinė kompetencija, daugiakultūriškumas/kultūrinis pluralizmas, daugiakalbystė.

„Kalba yra žmogaus dvasios organas, žmogaus minties ir jausmo išraiška, ja kalbančios genties visuomeninio ir privačiojo gyvenimo veidrodis, genties intelektualinių ir moralinių vertybių saugykla <...>, ryšys, siejantis laiką ir erdvę, vienijantis visas kartas ir asmenybes, individus, <...> ir kartu – gyvas, tradicinis svarbiausių įvykių bei genčių tarpusavio santykių metraštis.“

Antanas Baranauskas

Įvadas

Gyvename pasaulinės komunikacijos laikais, kuomet pagrindine bendravimo valiuta tampa kalba. Specialistai teigia, kad šiandien pasaulyje kalbama net 5 000–10 000 kalbų. Maždaug trys penktadaliai žmonijos vartoja 12 populiariausių kalbų, o daugiau nei trys ketvirtadaliai pasaulio kalba 30 populiariausių kalbų. Gyvenant tokiaime laikmetyje ir aplinkoje atsiranda natūralus poreikis mokytis labiausiai paplitusių pasaulio ir Europos kalbų. Trumpai tariant, tai skatina daugiakalbystę.

Politinės padėties pasikeitimas mūsų šalyje sudarė sąlygas laisvai rinktis gyvenimo bei veiklos vietą ir būdą bei atvėrė galimybę nevaržomai bendrauti su kitomis kultūromis. Įvairių tautų ir šalių kultūrinė, politinė, ūkinė integracija bei būtinybė apsaugoti sociokultūrinį identitetą iškėlė reikalavimą mokytis ir išmokti užsienio kalbų. Tai buvo laikmečio iškeltas reikalavimas, pasirodęs kartu su kitais globaliais dalykais – sparčia technikos pažanga, informacinės visuomenės kūrimu, tokių komunikacijos būdų (elektroninis paštas, internetas ir kt.) atsiradimu. Visos šios aplinkybės dar labiau skatino užsienio kalbų mokymąsi. Naujomis socialinėmis sąlygomis užsienio kalbos tapo reikšmingu sociokultūrinio bendradarbiavimo sėkmės garantu, padedančiu suprasti ir branginti skirtingas kultūras, vertybes ir kitomis kalbomis kalbančius žmones.

Kalba yra ne tik žmonių bendravimo bet ir kultūros išraiškos priemonė. Ji ne tik vienija tautą, bet ir atstovauja tautai pasaulyje: pavyzdžiui, užsieniečiai mokosi ne bet kokios, o bendrinės kalbos.

Be žmonių bendravimo neįmanoma jokia žmogiškoji veikla. Bendravimas yra laukas, kuriame bręsta asmenybė, formuojamas jos dorovinis pasaulis, sukuriama vertybinė orientacija ir nuostatos. Asmenybę, kaip bendravimo subjektą, apibūdina jos bendrosios bei dorovinės kultūros lygis, dorovinis vientisumas. Dorovė, jos principai, normos savitai sąlygoja žmonių bendravimą. Normindama ir reguliuodama žmonių tarpusavio santykius ir juose įsikūnydama, dorovė sudaro dvasinį bendravimo pagrindą. Ji sutaurina ir humanizuoja žmonių santykius, juos įprasmina. Bendravimas užima svarbią vietą mūsų vertybių sistemoje. Tai vertybė, kurios nerealizavus, sunkiai įgyvendinami kiti svarbiausi žmogaus poreikiai – poreikis gerai save vertinti ir gerbti, pasiekti visišką asmenybės saviraišką.

Kauno kolegija kaip ir kitos aukštosios mokyklos siekia sudaryti sąlygas ir kurti aplinką, kurioje formuotųsi laisvos ir atsakingos asmenybės, siekiančios kompetencijos profesinėje veikloje ir aktyviai dalyvaujančios demokratinės visuomenės kūrime. Kauno kolegijos vizija – atvira, lanksti organizacija, veiklą grindžianti aukštos kokybės principais, puoselėjanti savitą kultūrą, pagrįstą atsakomybe ir pasitikėjimu bei suteikianti galimybes kiekvieno bendruomenės nario saviraiškai. Todėl labai svarbu dvipusis studentų ir dėstytojų mobilumas, tarptautinių projektų rengimas ir dalyvavimas juose. Kolegija įgyvendina ir stiprina šiuos poreikius palaikydama studentų dalinių studijų Europos aukštosiose mokyklose, universitetuose bei praktikų užsienio įmonėse iniciatyvas, kurių metu įgyjama kalbinės, kultūrinės patirties, susipažįstama su Europos šalių patirtimi studijuojamose disciplinose, o tai didina mūsų absolventų konkurencingumo versle, mene ir kitose srityse galimybes.

Kalbų klausimas yra tiesiogiai susijęs su daugeliu Europos Sąjungos dokumentuose keliamų tikslų: studentų mobilumo skatinimu, absolventų įsidarbinimo galimybių Europos darbo rinkoje gausinimu, aukštojo mokslo patrauklumo stiprinimu. Šiuos tikslus bus galima pasiekti tik tada, kai visiems studentams, nepriklausomai nuo jų specialybės, bus suteikiama galimybė mokytis ir išmokti kalbų. Mokėti užsienio

kalbas, tai reiškia turėti savo gyvenime keletą šansų. Tai reiškia – pačiam valdyti situaciją, o ne būti pavaldžiu kitiems.

Kalbėtis ta pačia kalba su žmonėmis, gyvenančiais vienoje erdvėje, tai reiškia toleranciją ir pagarbą įvairovei bei galimybę bendrauti su kitataučiais tiek savo šalyje, tiek keliaujant. „Kuo daugiau kalbų moki, tuo esi humaniškesnis“, – sako slovākų patarlė.

Taigi, kalba puošia žmogų, ji yra asmens dvasinės, moralinės, socialinės ir kultūrinės brandos atspindys. Skaitydamas, interpretuodamas bei diskutuodamas, dalydamasis išgyvenimais studentas

pažįsta ir apmąsto savo ir kitų dvasinę patirtį, kuria bei keičia savąsias vertybes, mokosi išklausyti kitą žmogų, gerbti jo nuomonę, apginti savo požiūrį, nepažeisdamas kitų ir savo paties orumo. Galiausiai jis jaučia atsakomybę už savo minčių ir pasakymų tikrumą ir tikslumą. Vertindamas savo ir kitų kultūrų palikimą, pažindamas kalbą kaip socialinį kultūrinį reiškinį, studentas suvokia kalbos vertę, asmeninio dalyvavimo kuriant ir puoselėjant kultūrą prasmę, supranta, kad kiekviena kultūra yra savita ir unikali. Visa tai sudaro prielaidas ugdytis dialogu, atsakomybe, kūrybiškumu grįstą santykį su savosios kultūros tradicija, toleranciją kitoms kalboms ir kultūroms, kritišką požiūrį į įvairias kultūros apraiškas, atsparumą destruktiviems kultūros reiškiniams.

Tyrimo problema: kalbos, kaip bendravimo ir kultūros išraiškos priemonės svarbos suvokimas.

Tyrimo tikslas: aptarti ir įvertinti Lietuvos aukštųjų mokyklų studentų nuomonę apie užsienio kalbos ir kultūros sąsajas, išsiaiškinti užsienio kalbos rinkimosi motyvus bei kalbų mokėjimo privalumų Europinėje erdvėje suvokimą.

Tyrimo objektas: Kauno kolegijos, VDU, KTU, LŽŪU studentų požiūris.

Taigi, norėdami sužinoti studentų nuomonę apie kalbos vertę atlikome tyrimą. Viso apklausta 150 studentų. Tyrime dalyvavo Kauno kolegijos, VDU, KTU ir LŽŪU įvairių kursų studentai.

Įdomu buvo sužinoti, ką šiandieninis studentas galvoja apie kalbą, kalbų įvairovę daugiakultūrinėje erdvėje, kalbos įtaką jo asmeninei gerovei ir t.t.

Tyrimo uždaviniai:

1. Aptarti komunikacinės kompetencijos ugdymo perspektyvas kalbų politikos kontekste.
2. Išsiaiškinti studentų nuomonę apie kalbų svarbą.
3. Nustatyti užsienio kalbos bei kultūros sąsajų įtaką profesinei veiklai.
4. Pateikti tyrimo išvadas bei rekomendacijas.

Tyrimo metodika ir organizavimas:

Labai svarbu, kad aukštosios mokyklos studentas kalbą suvoktų kaip nuolat kintantį reiškinį, nuolat ją tobulintų ir rūpintųsi ja, išvelgtų kalbos ryšį su savo ir kitų tautų kultūros tradicijomis.

Kalbų klausimas yra tiesiogiai susijęs su daugeliu pagrindinių Bolonijos proceso tikslų.

Šį tyrimą atlikti mus paskatino domėjimasis ES daugiakalbystės politikos dokumentais ir ankščiau paminėtos šiandienos realijos.

1. Tyrimas atliktas naudojant anketinę apklausą. Anoniminės anketos buvo išplatintos aukštųjų mokyklų I, II, III, IV kursų studentams.

2. Susisteminti anketinės apklausos duomenys.

3. Atlikta grafinė ir lyginamoji analizė.

Tiriamoji grupė pasirinkta netikimybinio ir atsitiktiniu būdu. Apklausoje dalyvavo 150 respondentų: 20-27 metų jaunimo grupės.

Literatūros apžvalga. „Tas, kuris nemoka nė vienos užsienio kalbos, nesupranta ir savosios.“
Johann Wolfgang von Goethe

Europos Sąjunga, kurios pagrindas yra laisvas piliečių, kapitalo, prekių ir paslaugų judėjimas, šiuo metu jau yra 450 milijonų žmonių iš įvairios etninės, kultūrinės ir kalbinės aplinkos namai. Gerų namų pagrindas yra supratimas ir tolerancija, o tam, „kad skirtingų kultūrų atstovai pasiektų savitarpio supratimą, būtinos žinios, gebėjimai ir mokėjimai, kuriuos įprasta vadinti tarpkultūrinės komunikacijos kompetencija. Ši kompetencija rodo tarpasmeninio bendravimo patirties lygį, kuris leidžia sėkmingai bendrauti su partneriais ir siekti tikslų, įveikiant etnocentrizmą ir kultūrinį uždaramą... Savo ruožtu tarpkultūrinėje kompetencijoje galima išskirti tris lygmenis: kalbinę, komunikacinę ir kultūrinę. Tik šių trijų kompetencijų vienybė gali užtikrinti sėkmingą tarpkultūrinį dialogą [6].“

Dar 2000 m. Europos Sąjunga užsibrėžė tikslą iki 2010 m. tapti konkurencingiausia ir dinamiškiausia pasaulyje žinių ekonomika, pasiekti didesnę socialinę sanglaudą ir darnų ekonomikos augimą bei kurti daugiau ir geresnių darbo vietų. Šio tikslo įgyvendinimo plane, kuris vadinamas Lisabonos strategija, numatytas labai svarbus švietimo politikos ir kalbų mokymosi vaidmuo.

Mokantis kitų kalbų ir jomis kalbant skatinamas atviresnis požiūris į kitus, į jų kultūrą ir pasaulėžiūrą. Komisijos komunikate Europos parlamentui ir Tarybai atkreipiamas dėmesys į tai, „kad

mokantis kitų kalbų tobulinami pažinimo ir stiprinami gimtosios kalbos įgūdžiai, kaip antai skaitymas ir rašymas. Nepakanka mokytis tik vienos *lingua franca*. Komisijos tikslas yra tikroji daugiakalbė Europos visuomenė: visuomenė, kurioje atskirų asmenų daugiakalbystės rodiklis nuolat augs, kol kiekvienas pilietis greta savo gimtosios kalbos įgūdžių įgaus bent dviejų kalbų praktinius įgūdžius [5].“

Europos Komisijos komunikate „Kalbų mokymosi ir lingvistinės įvairovės skatinimas: veiksmų planas 2004–2006 metams“ buvo dar kartą pabrėžta, kaip svarbu skatinti visuomenės ir atskirų asmenų daugiakalbystę Europos Sąjungoje. Gebėjimas suprasti kitas kalbas nei savo gimtoji kalba ir jomis bendrauti – tai pagrindinė visiems Europos piliečiams reikalinga savybė. Užsienio kalbų įgūdžių gilinimas yra ypač svarbus faktorius skatinant mobilumą Sąjungos viduje bei kuriant tikrąją Europos darbo rinką, suteikiančią jos piliečiams galimybę visapusiškai pasinaudoti laisve dirbti ar mokytis kitoje valstybėje narėje, o įmonėms, kuriose dirba praktinių kalbos ir tarpkultūrinių įgūdžių turintys darbuotojai, galimybę veiksmingai konkuruoti pasaulinėje rinkoje.

Europos Komisijos apklausų ir tyrimų tarnyba (Eurobarometras) įgyvendino du tyrimų projektus, kuriais siekė ištirti Europos piliečių kalbų mokėjimą ir požiūrį į jas [7]. Pirmasis tyrimas buvo atliktas 2001, o antrasis 2006 metais. Nemažas laiko tarpas skiriantis šiuos du tyrimus leido nustatyti pasikeitusį europiečių požiūrį. Tačiau reikia pastebėti, kad per tą laiką Europos Sąjunga išsiplėtė, todėl antrasis tyrimas buvo atliktas kur kas platesniu mastu negu pirmasis. 2006 m. tyrime dalyvavo dešimt valstybių narių, prisijungusių prie ES 2004 metais, taip pat Bulgarija, Kroatija, Rumunija ir Turkija.

Šie tyrimai davė daug įdomių rezultatų. 2001 m. 53 % respondentų teigė, kad jie, be gimtosios kalbos, moka dar vieną kalbą. 2006 m. jų padaugėjo iki 56 %. Daugiausia kalbų mokantys ES piliečiai yra Liuksemburgo gyventojai, kurių 99 % moka bent vieną užsienio kalbą. Antrąją ir trečiąją vietas užima slovakai (97 %) ir latviai (95 %).

2001 m. 26 % respondentų mokėjo dvi užsienio kalbas, o 2006 m. – 28 %. Populiariausios antrosios kalbos yra anglų, prancūzų ir vokiečių, po jų – ispanų ir rusų.

Apskritai tyrimai atskleidė, kad labiau daugiakalbės yra mažesnės valstybės narės, kurių gyventojai kalba keliomis valstybinėmis kalbomis, taip pat šalys, kurių gimtosios kalbos yra rečiau vartojamos pasaulyje arba tarp kurių ir jų kaimyninių šalių vyksta „kalbiniai mainai“. 2006 m. žmonės, mokantys tik gimtąją kalbą, sudarė daugumą tik šešiose valstybėse narėse: Airijoje (kurios 66 % gyventojų nemoka jokios kitos kalbos, išskyrus gimtąją), Jungtinėje Karalystėje (62 %), Italijoje (59 %), Vengrijoje (58 %), Portugalijoje (58 %) ir Ispanijoje (56 %).

Tik nedaugelis europiečių mano, kad kalbų mokytis nėra svarbu: 2006 m. tokių žmonių buvo 8 %, šiek tiek daugiau nei 2001 m. (7 %).

Atsižvelgiant į Europos ir viso pasaulio kalbų įvairovę, užsienio kalbos mokėjimo privalumai akivaizdūs. Kalbos gali padėti susidraugauti, suteikti daugiau malonumo atostogaujant ir keliaujant užsienyje, padėti susirasti darbą ir kopti karjeros laiptais arba mėgautis kitų šalių kultūromis.

2006 metais pakartotinai atliktas Eurobarometro tyrimas parodė pasikeitimus kalbų mokymosi motyvacijoje. Pastebėta, kad kalbų mokymasis vis labiau susijęs su praktine nauda (galimybė pritaikyti kalbinius gebėjimus darbe arba didesnė galimybė gauti darbą užsienio šalyje), nors nemažiau svarbūs išliko ir asmeninio pobūdžio motyvai (galimybė pritaikyti kalbinius gebėjimus atostogaujant arba dėl kitų asmeninio pobūdžio priežasčių).

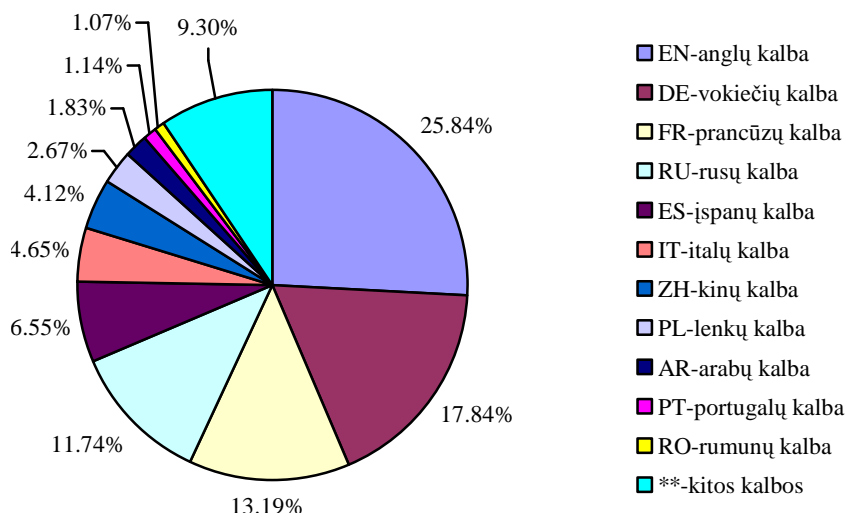
Kalbų mokymasis ne tik praplečia akiratį bet ir leidžia pasinaudoti daugybe ES piliečiams siūlomų galimybių. Europos Sąjungoje iš esmės nebeliko sienų, ir visi piliečiai turi teisę gyventi, studijuoti bei dirbti bet kurioje jos šalyje, bet laisvam judėjimui vis dar trukdo nematomi kalbų barjerai.

„Europos Komisijos įsteigto daugiakalbystei skirto verslo forumo rekomendacijose“ [4] atkreipiamas dėmesys į tai, kad tarptautinėse rinkose reikia ne tik įvairių kalbų žinių, bet ir kultūrinių įgūdžių, kuriuos dažniausiai įmanoma įgyti tik mokant kalbas. Šiame dokumente atkreipiamas dėmesys į tai, kad bendrovėms vis sunkiau rasti kvalifikuotų darbuotojų, turinčių geresnių nei pradinės anglų kalbos žinios įgūdžių. Kalbos įgūdžių stygius išlieka didžiausia judumo Europoje kliūtis (tik 2 % darbingo amžiaus piliečių gyvena ir dirba kitoje valstybėje narėje).

Tyrimai ir patirtis rodo, kad anglų kalba vis dar laikoma vienintele būtina tarptautinio verslo kalba. Daugelis bendrovių dar nepatenkintos savo darbuotojų anglų kalbos žiniomis ir gebėjimu jas taikyti profesinėje veikloje. Nežiūrint to, didžiojoje Europos dalyje anglų kalbos mokėjimas laikomas labiau pagrindiniu gebėjimu, o anglų kalba nesuvokiama kaip užsienio kalba. Kalbėti anglų kaip gimtąja kalba vis mažiau svarbu, kadangi ši kalba daugelyje šalių įtraukiama į pagrindinio mokymo programą. Todėl akivaizdu, kad pranašumą turės tie žmonės, kurie be anglų kalbos moka dar ir kitų užsienio kalbų.

Apklausų rezultatai rodo, kad ketvirtadalis mažųjų ir vidutinių įmonių vis dar nepatenkintos savo darbuotojų anglų kalbos mokėjimo lygiu ir norėtų pagerinti šios kalbos vartojimo įgūdžius. Didelio

susidomėjimo sulaukia vokiečių, prancūzų ir rusų kalbos. Mandarinų ir kitas kinų kalbas (ZH) labiau vertina tarptautinės įmonės.

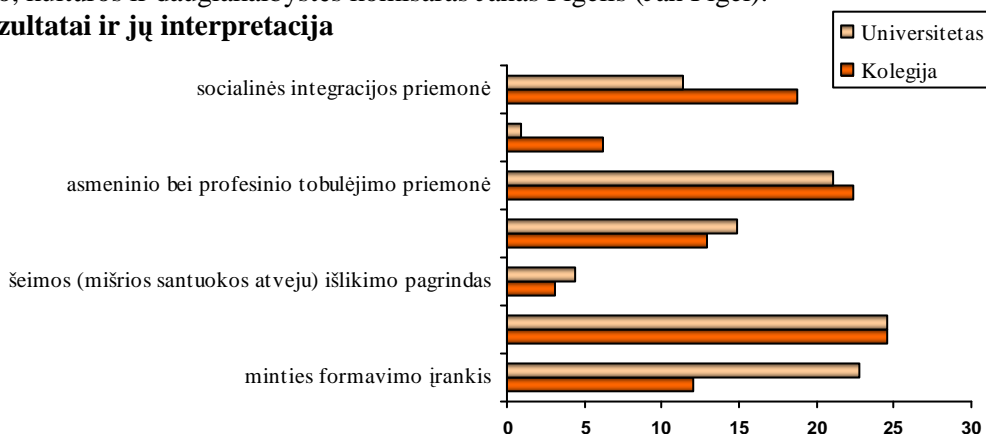
1 pav. **Kalbos, kurias mažosios ir vidutinės įmonės turėtų imti vartoti arba pagerinti jų mokėjimo lygį per artimiausius trejus metus** Šaltinis: 2006 m. ELAN tyrimas.

„Daugiakalbystė – labai svarbus integracijos elementas, atveriantis kelią į kultūrų dialogą. Ji gali pagerinti milijonų imigrantų padėtį Europoje ir padėti jiems integruotis darbo rinkoje. Veiksminga pagalba imigrantams mokantis jų naujosios šalies kalbos yra būtina sklandžios jų integracijos sąlyga. Geresnis darbuotojų bendravimas padidina darbo našumą, kokybę ir saugą, o tai ypač svarbu gamyboje. Migrančių darbuotojų kalbos įgūdžiai gali būti labai naudingi bendrovėms, jei būtų naudojami aktyviau. Tokie darbuotojai – kultūros tarpininkai ir pardavimo skatintojai – yra didžiulis įmonės turtas...”

Iš tikro pažanga bus pasiekta, kai verslo struktūros – nuo labai mažų iki tarptautinių bendrovių – išplėtos kūrybiškas ir dinamiškas kalbų strategijas, pritaikytas kiekvienos organizacijos individualioms galimybėms. Tokios strategijos turi būti palaikomos ir remiamos per vietos ir regionų tinklus. Perspektyvių sprendimų galima rasti bendradarbiaujant verslo bei švietimo sektoriams ir pramonės bei mokslinių tyrimų sektoriams, siekiant kalbų įgūdžius ir kalbų technologijas pradėti naudoti kuo veiksmingiau [4].“

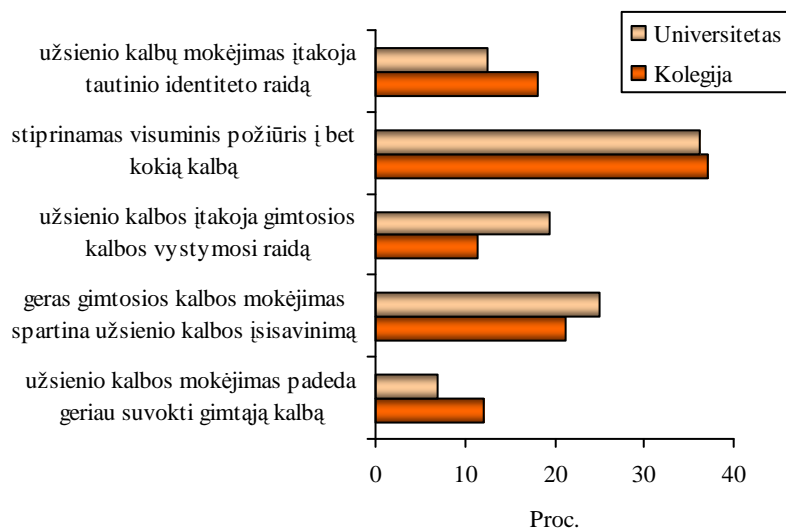
„Kalbos išmoko mus būti žmonėmis, o Europos kalbų įvairovė ir yra jos tapatybės esmė [6]“, - teigė ES švietimo, kultūros ir daugiakalbystės komisaras Janas Figelis (Jan Figel).

Tyrimo rezultatai ir jų interpretacija

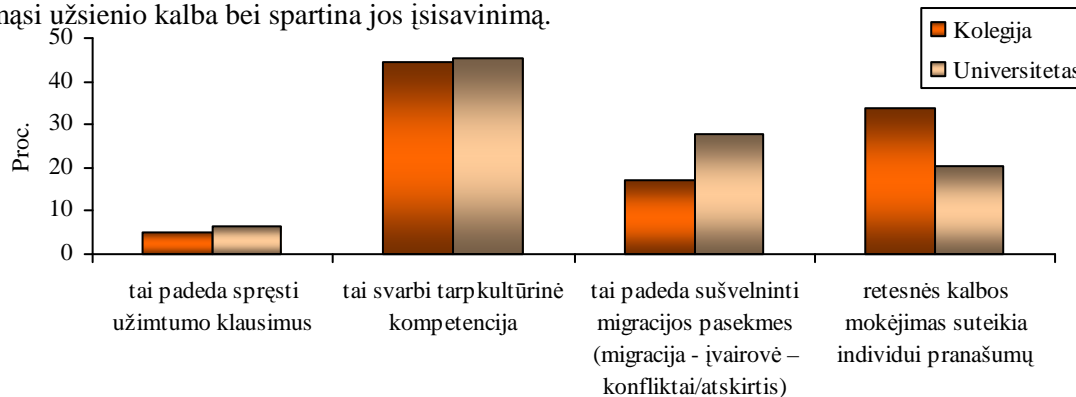
2.pav. **Kaip suvokiate kalbos svarbą? Proc.**

Pastebime, kad tiek kolegijos, tiek universitetų studentams kalba yra komunikacinių įgūdžių pagrindas, išraiškos priemonė bei asmeninio ir profesinio tobulėjimo paskata. Tačiau universiteto studentai kalbą dar suvokia ir kaip minties formavimo įrankį bei profesinės karjeros sėkmės garantą, o kolegijos studentui kalba - kaip socialinės integracijos priemonė. Įdomu tai, jog studentai neišžvelgia ir/ar nekritikuoja kalbos kaip mišrios šeimos išlikimo pagrindo.

3.pav. Kokias matote gimtosios ir užsienio kalbos sąsajas?

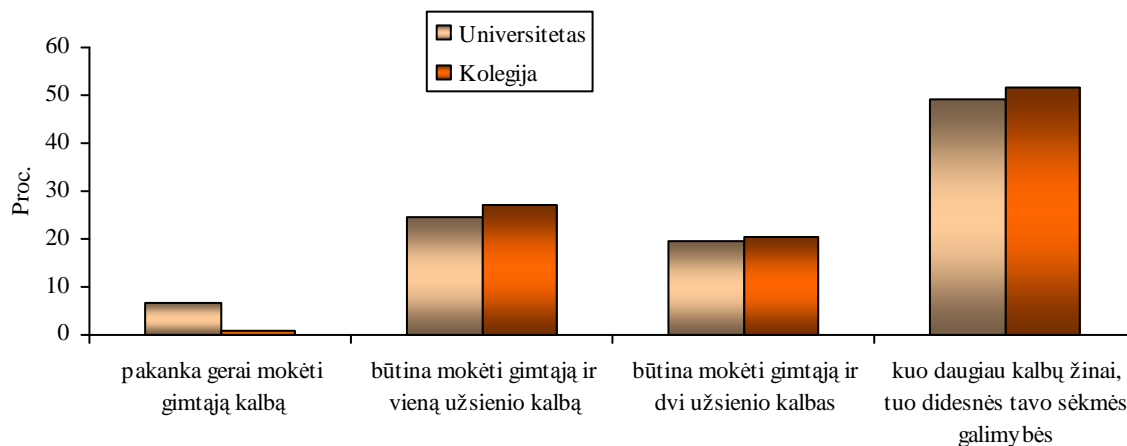
Gimtosios kalbos mokėjimas yra pagrindas kitų kalbų išmokimui. Abiejų aukštųjų mokyklų studentams, pasirodo, labai svarbu gimtosios ir užsienio kalbų žinių bei įgūdžių tobulinimas. Studentai suvokia, jog gimtosios kalbos geras žinojimas stiprina visuminį požiūrį į bet kokią kalbą ir skatina domėjimąsi užsienio kalba bei spartina jos įsisavinimą.

4.pav. Kodėl skatinama kalbų įvairovė?

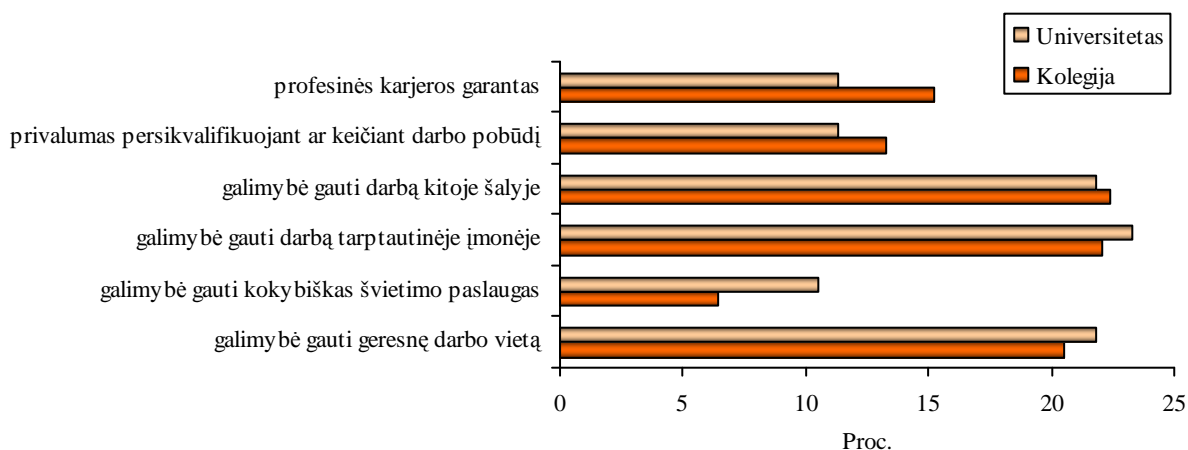
Užsienio kalbų mokymasis - tai būdas pažinti šalį ir jos kultūrą, o kultūros pažinimas yra būdas mokytis kalbos. Šiuo atveju nuomonės sutampa. Didžioji dauguma yra tos nuomonės, jog užsienio kalbų mokėjimas suteikia individui pranašumų tarpkultūrinėje komunikacijoje, o ypač retesnės kalbos žinojimas.

Kiek kalbų žmogui pakanka norint sėkmingai gyventi daugiakultūrinėje aplinkoje?

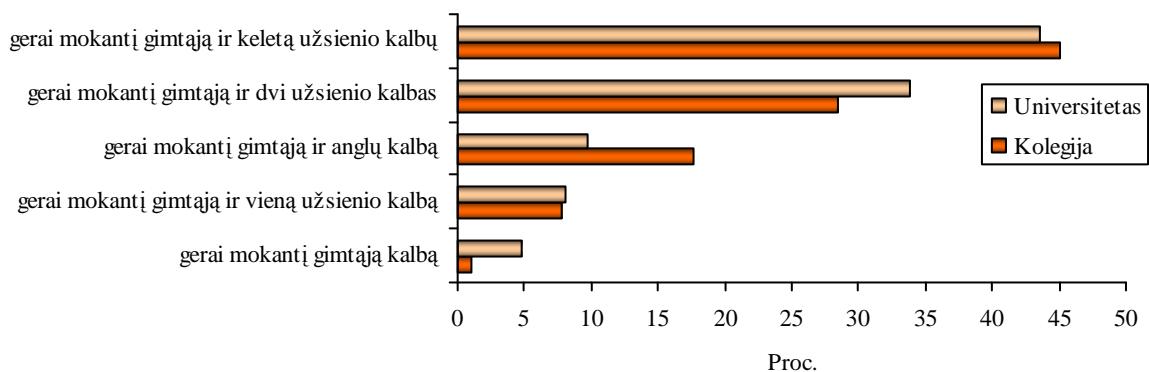
5.pav. Kiek kalbų žmogui pakanka norint sėkmingai gyventi daugiakultūrinėje aplinkoje?

Šiuo atveju taip pat nuomonės sutampa: “Kuo daugiau kalbų žinai, tuo didesnės sėkmės galimybės.” Studentai pabrėžia, jog svarbu yra gimtosios kalbos žinios, ir net akcentuoja, kad svarbu mokėti kelias užsienio kalbas.

6.pav. **Kaip užsienio kalbų mokėjimas susijęs su asmenine gerove?**

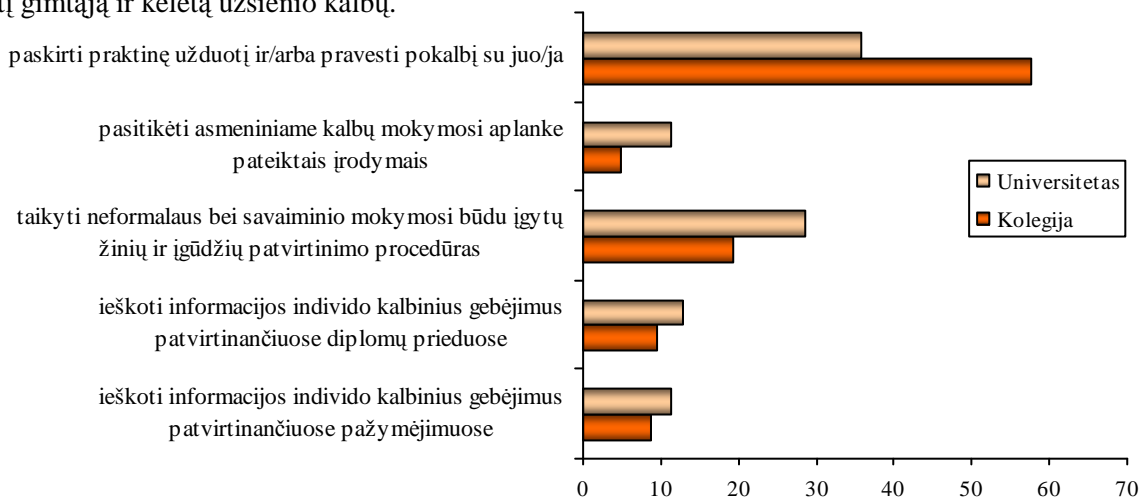
Matome labai neryškų skirtumą. Tiek universiteto, tiek kolegijų studentai suvokia, jog užsienio kalbų mokėjimas suteikia galimybę gauti geresnę darbo vietą, gauti darbą tarptautinėje įmonėje, netgi darbo vietą kitoje šalyje. Nemažiau svarbu užsienio kalbos mokėjimas norint gauti kokybiškas švietimo paslaugas, persikvalifikuojant ar keičiant darbo pobūdį.

7.pav. **Jeigu būtumėte įmonės vadovas, kurį darbuotoją pasirinktumėte?**

Didėja įmonių poreikis mokytis specializuotos užsienio kalbos. Versle svarbiausia užmegzti kontaktą, derėtis, suprasti pašnekovo kalbą telefonu, o pasisakant viešai, sklandžiai ir įtaigiai kalbėti.

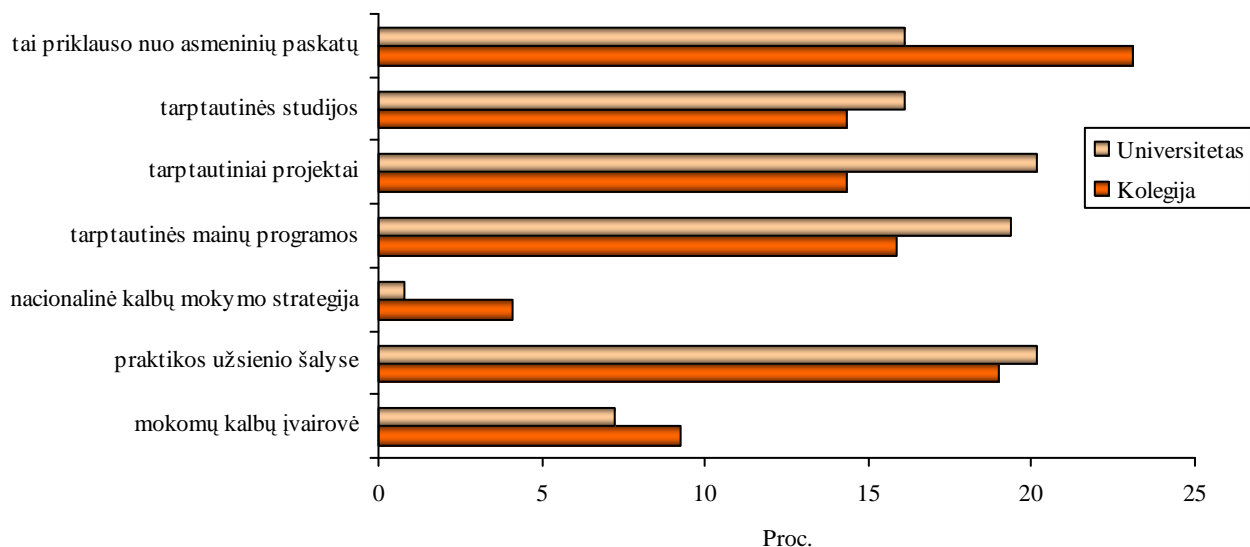
Šiuo klausimu atsakymas vieningas. Būdamas darbdaviu, studentas pasirinktų darbuotoją gerai mokantį gimtąją ir keletą užsienio kalbų.

8.pav. **Kaip galima įvertinti individo kalbinius gebėjimus?**

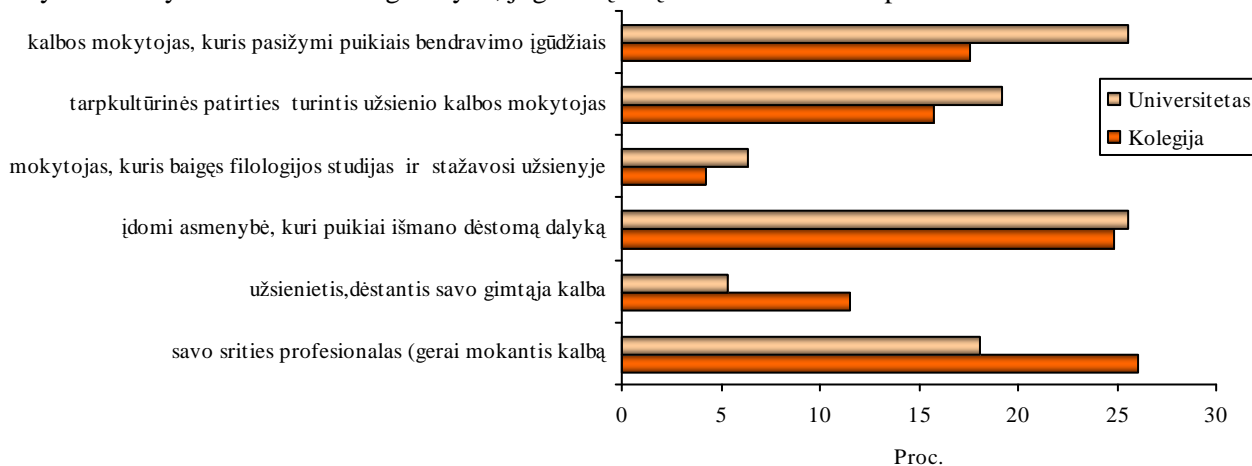
Šiuo klausimu studentai ne taip aktyviai ir drąsiai išreiškia savo nuomonę. Visgi, kitos kalbos mokėjimas priklauso ne vien nuo pastangų, bet ir nuo individo gebėjimų.

Vieningas sprendimas. Tik praktinė užduotis, dialogas su pašnekovu duoda galimybę įvertinti individo kalbinius gebėjimus.

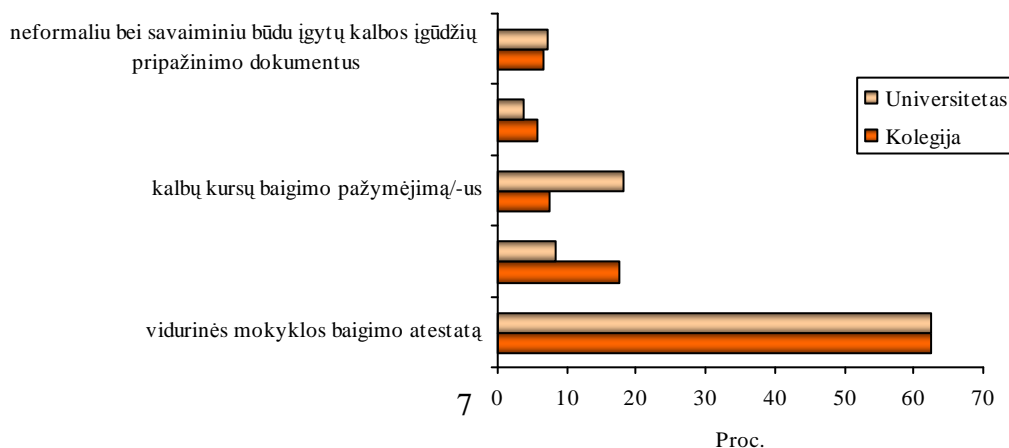
9.pav. Kas(kokios priemonės) skatina mokytis užsienio kalbų?

Studentų mobilumo programos bei galimybė atlikti praktiką užsienio šalyje yra pagrindiniai kalbų mokymosi motyvai. Neatmetama galimybė, jog tam įtaką daro ir asmeninės paskatos.

10.pav. Kaip apibūdintumėte gerą užsienio kalbų mokytoją?

Mokytojas- tai asmuo, kuris ne tik moko, bet ir padeda atverti duris į žmogiško bendravimo kita kalba kultūrą. Apžvelgiant atsakymus į šį klausimą įdomu pastebėti tai, jog studentui svarbu, kad mokytojas būtų įdomi, puikiai savo dalyką išmananti, betarpiškai bendraujanti bei turinti tarpkultūrinės patirties asmenybė.

11.pav Kokius kalbinių įgūdžių įvertinimo/įsivertinimo dokumentus turite asmeniniame pasiekimų aplanke?

Dėstant užsienio kalbas ypač akcentuojamas komunikacinės kompetencijos formavimas.

Įdomu buvo sužinoti studentų nuomonę apie kalbų aplanko naudą būsimoje profesinėje karjeroje bei įtaką užsienio kalbos komunikacinės kompetencijos ugdymui.

Nors studentai puikiai suvokia užsienio kalbos vertę Europinėje erdvėje, tačiau matome per mažą jų domėjimąsi savo pačių kompetencija. Paklausus apie kalbinių įgūdžių demonstruojančius dokumentus, dauguma jų akcentuoja bendro lavinimo mokyklos baigimo atestato svarbą. Nedidelė dalis studentų turi kalbų kursų baigimo pažymėjimus, neformaliu būdu įgytų kalbos įgūdžių dokumentus. Susidaro įspūdis, jog studentas nepilnai suvokia Europos kalbų aplanko svarbą, arba nemato jo panaudojimo galimybių.

Išvados

1. Užsienio kalbų mokėjimas suteikia individui pranašumą, yra svarbus ir lemiamas veiksnys ieškant darbo bei profesinės karjeros garantas.
2. Studentai pripažįsta, jog kalba yra komunikacinių įgūdžių pagrindas, išraiškos priemonė bei asmeninio ir profesinio tobulėjimo paskata.
3. Užsienio kalbų mokymasis ir mokėjimas sudaro sąlygas asmenybei bręsti ir skleistis, padeda bendrauti su pasauliu, pažinti kitas kultūras. Kitos kultūros pažinimas ir gretinimas su gimtąja sudaro sąlygas kultūrinei savimonei plėtotis.
4. Pateikti tyrimo išvadas bei rekomendacijas.

Literatūros sąrašas

- [1] ELAN: Effects on the European Economy of Shortages of Foreign Language Skills in Enterprise. December 2006.
- [2] Eurobarometro tyrimas: Europiečių kalbų mokėjimo tyrimas. http://ec.europa.eu/education/languages/languages-of-europe/doc137_lt.htm
- [3] Europeans and their Languages. Fieldwork: November – December 2005. Publication: February 2006. *Special Eurobarometer 243/Wave 64.3 – TNS Opinion & Social.*
- [4] Kalbos padeda verslui. Daugiakalbės bendrovės veikia efektyviau. Europos Komisijos įsteigto daugiakalbystei skirto verslo forumo rekomendacijos. Liuksemburgas: Europos Bendrijų oficialiųjų leidinių biuras. 2008 — 14 p. — 21,0 x 29,7 cm. ISBN 978-92-79-08793-6.
- [5] Komisijos komunikatas Europos parlamentui ir Tarybai - Europos kalbų mokėjimo indikatorius /* KOM/2005/0356 galutinis */. http://ec.europa.eu/education/languages/languages-of-europe/doc4021_lt.htm
- [6] Press release on the European Day of Languages 26 September 2005
<http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/05/1451&format=HTML&aged=0&language=LT&guiLanguage=en>
- [7] Pruskus, V. Stereotipai ir jų devizualizacija tarpkultūrinėje komunikacijoje. Filosofija. Sociologija. 2010. T. 21. Nr. 1, p. 29–36, © Lietuvos mokslų akademija, 2010, © Lietuvos mokslų akademijos leidykla, 2010.
- [8] http://ec.europa.eu/education/languages/languages-of-europe/doc137_lt.htm

Summary

Languages can connect or separate people. The thoughts about changes in the approach to foreign language teaching and learning were prompted by the opening door both to a multicultural Europe as well as entire world. These processes influenced changes in attitudes towards language studies. People realised the importance of language skills for successful communication, studies and/or employment in any country of a multicultural European Union.

One of the key roles of a high school teacher is to prepare a student for successful integration into European society.

The article provides an overview of students' opinions about language as a communication tool, its importance, discusses different aspects of language and culture.

Apie autorius

Vida Čepulkauskienė, The lecturer of Foreign Languages Department and Social Studies Department. Fields of research interests: methodologies in foreign language teaching, translation methodology, technology in foreign language teaching and learning, methods for improving communication efficiency, postmodern philosophy, bioethics. Kauno kolegija/Kaunas University of Applied Sciences, Pramonės pr. 20, Kaunas, Lithuania. adiv05@yahoo.com.

Aldona Vosyliūtė, The lecturer of Foreign Languages Department. Fields of research interests: methodologies in foreign language teaching, translation and interpretation methodology, technology in foreign language teaching and learning, curriculum development, assessment, teacher training. Kauno kolegija/Kaunas University of Applied Sciences. Pramonės pr. 20, Kaunas, Lithuania. aldona.vosiliute@kauko.lt